

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den kristne askese. — De som har ansvaret. — Av dagens post fra Propagandakollegiet. — Det siste budskap. — «Vi er alle blinde —». — † In memoriam. — Herhjemme. — Fastemandat.

Den kristne askese.

Av mgr. Irgens' etterlatte papirer.

I.

Askesen som livslov.

Når Askesen står for de fleste moderne mennesker som noe mørkt og livsfiendtlig så kommer det dels av den avkristning, som foregår i vår tid, dels av at det hersker ikke liten begrepsforvirring i forbindelse med askesens vesen og oppgaver. Selve ordet askese kan føres tilbake til det greske verbum *askēō*, som oprinnelig betyr å øve sig — å trene og navnlig betegnet kroppslig trening, men allerede i oldtiden også blev anvendt om åndelige øvelser. Atleten øvet askese for å bevare og øke sin fysiske ferdighet — stoikeren øvet sig for å opnå det fulle herredømme over sitt sanseliv og følelsesliv, og neoplatonikeren drev sin askese for å få kontakt med guddommen. Askesen er altså menneskets streben etter å opnå herredømme over sig selv, sine tendenser, tilbøieligheter og drift, og for å forstå dens sanne vesen og betydning må vi da først gjøre oss klart hvad menneskelivet er, hvad vårt jordiske liv går ut på. Vi vil da søke å ta et utgangspunkt som er så almen-gyldig at det kan aksepteres av alle: vantro så vel som troende.

Vi lever i en tid hvor livssyn står mot livssyn og hvor selve livets mål er gjenstand for den største meningsforskjell. Og vi støter dessuten uavladelig på mennesker som ikke har noe egentlig bevisst eller begrunnet livssyn, men som lar sig drive med av livets strøm — av det trykk som omgivelsene gir eller av de behov og krav som de merker utslag av i sitt eget jeg. For mange vil således livet være helt materialistisk preget — de legger kun vekt på å få tilfredsstillet de krav som det rent dyriske i oss

stiller, eller de gir efter for enhver trang til nytelse og adspredelse. Hvis de manner sig op til å formulere et livssyn vil det kan hende bli noe i retning av, at ethvert menneske har rett til å leve sitt eget liv. Men mot dette må det straks protesteres — for ingen kan leve sitt eget liv uten å gripe inn i andres.

Hvis man for alvor gir sig i kast med å studere menneskelivets mening, vil man snart komme til den konklusjon at livet er dødsens alvor — alvorlig ikke minst fordi vårt legemes liv er forgjengelig, forbigående. Allerede av denne grunn er det dårskap å gjøre legemets krav til det eneste livsmål. Tenk bare på en ting: Hvor ofte hender det ikke at allerede lenge før dette jordiske liv slukkes er en del av våre funksjoner ved sykdom eller svekkelse satt ut av kraft! Det er vel intet som i høiere grad gjør vår tid til en ulykkelig tid enn dette at det stadig innprentes i menneskene, at de skal bygge sitt livs lykke på noe som en dag må svikte — at de oplæres til å binde sig fast til et vrak, fra hvis totale forlis dog intet kan redde dem.

Hvor må ikke vi katolske kristne være takknemlige mot Kirken, som hvert år på Askeonsdag så manende og myndig minner oss om den ubestridelige sannhet at denne verdens skikkelse forgår, at dens oppløsning for vårt vedkommende er en kjensgjerning vi som forstandsvesener må se i øinene! Også i år lød ordene til oss mens asken blev strødd på våre hoder —: *memento homo — ihukom menneske at du er støv og til støv skal du vende tilbake!*»

For å leve livet bevisst må vi først og fremst for-

stå — søke å forstå at livet har en mening for oss alle og at det er en livsbetingelse at vi finner den for vårt eget vedkommende og oppfyller den. Det kan koste strev og møie uten ophør. Selvfølgelig er det her ikke tale om å forkaste hvile eller å fordømme adspredelser — disse gjør også sin nytte til rette tid og sted. Men et livssyn som reduserer livet til bare nytelse tilintetgjør og dreper det, fordi det underkjenner ethvert livs sanne grunnlov. Livet opprettholdes ved handling og det utfolder sig i handling. Vi er ikke kommet inn i denne verden kun for å feste eller more oss — vi har en gjerning å øve — et storverk vi må skape. Men hermed menes ikke nettop et storverk som vekker opsikt eller får en stor plass i historien! Det er så mange som har fått et stort navn og som har vært med på å bestemme verdensseilasens kurs, men vi tør allikevel ikke alltid si om vedkommende: «Han har øvet sin menneskegjerning.» Vi kan her anføre et ord av oldtidens store tenker Aristoteles for å gi et almenyldig uttrykk for hvad der er livets oppgave. Han sier nemlig den er: «å skape mennesket!» — Vi kan vel alle være enige med ham i at det er et livsmål som angår enhver og som alle normale mennesker har vilkår for å kunne gjennomføre.

Men for å skape menneske av oss er det først og fremst nødvendig at det spesifikk menneskelige settes i høisetet, at det får forrang foran det i oss som vi har til felles med dyrene. Og d. v. da si at fornuften får råde over våre lysters og luners tilfeldige innfall og over sansenes og driftenes krav på å tilfredsstilles.

Og dermed er vi kommet så langt at vi iallfall kan skimte at askesen er en livslov vi må gjøre plass for i vårt liv. Man må nemlig ikke innbilde sig at det er nok at vi innser at vi bør la oss lede av fornuften. Det er ikke gitt at det derfor blir tilfelle, blir satt ut i livet. Avstanden mellom våre gode forsetter og våre praktiske resultater gir oss tydelig vink angående dette. Ennvidere bør vi huske at ethvert sant menneskeliv begynner med oppdragelsen, og at denne krever ofre og anstrengelser både av opdragerne og av den som opdrages.

Det er blitt sagt at for å leve må man kjempe! Men det er ikke nok! Vi må si at for å leve et virkelig menneskeverdig liv må vi seire! Ja, vi må seire — i den forstand at det menneskelige må få herredømmet over det animalske, dyriske i oss. Og dette kan ikke opnåes uten ved offer og forsakelse. Vi må gi avkall på meget som er lystbetonet for at vi virkelig kan bli herre i vårt eget jeg!

La oss ta som eksempel konsentrasjon om et arbeide. Vi kommer ikke til det gratis — vi må bevisst og undertiden med opbydelse av adskillig viljestyrke avvise forstyrrende elementer — vi må mens vi holder på med dette arbeide forsake vår lyst til samtidig å gjøre tusen andre ting. Fremragende arbeids-evne beror vel nettop på dette: i hvilken grad man makter å samle hele sin oppmerksomhet om det som foreligger, og med hvilken viljestyrke og utholdenhet man er istand til å forsake og utelukke uvedkommende ting. Denne anspennelse går ikke av sig selv — den fører med sig adskillig kamp før den kommer

så langt at det blir vane. En god vane er ikke medfødt — den er noe tilkjempet, noe tillært — enten gjennom den oppdragelse man har mottatt eller den man har gitt sig selv.

*

Av alle disse overveielser fremgår at man ikke med rette kan betegne askesen som noe livsfiendtlig. Den er tvertom nødvendig for at vårt liv kan bli et virkelig menneskeverdig menneskeliv.

Vi skal senere se at det gis en høiere askese — en som peker mot videre horisonter og større høider. For denne gang får det være nok å fastslå at askesen — d. e. vår bevisste og vedholdende trening for å få herredømme over våre lyster — er uundværlig for ethvert menneske. Vi kan derfor betegne askesen som en livslov, som en grunnlov for menneskelig livsførsel. Vi kan sette oss ut over den, ringeakte den, men vi kan ikke dermed opheve den. —

La mig så bare si at askesen på det naturlige plan — uten tanke på Guds rike — er vanskelig å gjennomføre for de fleste og at den dertil har lett for å føre til pedanteri og selvgodhet. Den kristne askese derimot, som har sitt utspring i Kristi liv og henter sin kraft fra Kristi kors, blir beskyttet mot slike utvekster og får dertil en inspirasjon og intensitet, som den rent menneskelige askese ikke kjenner noe til. Men dette vil bli gjenstand for drøftelser under foredragene de kommende onsdager. For denne gang får det være tilstrekkelig at vi fastslår askesens betydning som livslov. Og la mig så dertil tilføie at et menneske som respekterer denne livsdisiplin og hevder den i sitt liv vil derved få de beste betingelser for en videre og høiere utvikling av sin personlighet.

Menneskets oppgave er ikke å føle eller å nyde, men å tenke og handle rett. Å sette sig et menneskeverdig livsmål og velge de mest tjenlige midler for å nå det — det er det eneste forsvarlige for oss, fornuftvesener som vi er. Fornuftens triumf over instinktene, det er veien til sann menneskelighet. Kampen — striden er nødvendig, men seiren er det ikke mindre. Det er ved å seire over oss selv at vi blir virkelige mennesker!

Første søndag i fasten

Kirkebønn:

Gud, du som lutrer din Kirke ved din årlige fastes overholdelse, und ditt folk at det ved gode gjerninger må utvirke, hvad det ved avholdenhet streber å opnå av dig!

Stillebønn:

Vi bringer dig høitidelig ofret ved fastens begynnelse og ber dig, Herre, at vi idet vi innskrenker den legemlige næring også må kunne avholde oss fra all skadelig lyst.

Sluttningsbønn:

Ditt sakraments hellige offer forny oss, Herre, og la oss, rensset fra det gamle liv, overgå til ditt frelsende mysteriums samfund!

De som har ansvaret.

Kardinalinstitusjonen er en meget tidlig foreteelse i Kirkens historie. Allerede i 769 nevner beretningen om Stefan III's romerske koncil kardinalbiskopene som overhyrder for de forskjellige bispedømmer i nærheten av Rom, kalt de «suburbikare». Deres plikt bestod i skiftevis å tilbringe en uke hos paven i Lateranpalasset og hjelpe ham i hans arbeid som Kirkens overhode. Fremdeles har biskopene av Ostria og Velletria, Porto og St. Rufenus, Sabina, Albano, Palestrina og Frascati rang som kardinalbiskop — titularbiskopen av Ostria har like siden Augustinus' tid beholdt retten til å meddele paven bispevigslen om han ikke allerede har denne verdighet før han blir valgt til pave. Det er i øieblikket kuriens dekan Pignatelli di Belmonte som beklær denne bispestol. Disse kardinalbiskoper residerer nu alle i Rom og må i likhet med de øvrige kardinaler ikke forlate byen uten spesiell pavelig tillatelse.

På lignende måte er kardinalprestene fremgått av de allereldste sogn som Rom var inndelt i. Før var det slik at den som blev utnevnt til prest for en av disse menigheter samtidig automatisk blev kardinal — nu er det motsatte tilfelle: enhver ny-utnevnt kardinal blir titulær prest av en av disse kirker men har kun meget få plikter forbundet dermed.

Endelig stammer kardinaldiakonene fra de diakoner som forestod de mange godgjørende institusjoner i Roms oldkristne tid. Heller ikke kardinaldiakonene har mer noen reell forbindelse med sine titulærembeder — de behøver i øvrig ikke å være prestevigslens og kan dog være valgbare når pave-stolen står tom.

Efter pave Sixtus V's bestemmelse som ennå står ved makt må kardinalkollegiet aldri ha mer enn 70 medlemmer. I øieblikket er det i alt 62 kardinaler, hvorav de 35 er italienere, 6 franskmenn, 4 tyskere, 3 spanske, 3 amerikanske, 1 polsk, tsjekkisk, ungarsk, belgisk, engelsk, irsk, portugisisk, syrisk, argentinsk og brasiliansk. 6 er kardinalbiskoper, 48 kardinalprester og 8 kardinaldiakonere — 30 bor i Rom og tilhører kurien. Hermed fortegnelsen over dem, ordnet efter alder:

*

Granito di Belmonte (ital.), 88 år — *Sbarretti* (ital.), 83 — *Cattani* (ital.), 83 — *Baudrillart* (fransk), 80 — *O'Connell* (amerik.), 80 — *Bertram* (tysk), 80 — *Sibilia* (ital.), 78 — *Mac Rory* (irlend.), 78 — *Mariani* (ital.), 76 — *Boggiani* (ital.), 76 — *Lauri* (ital.), 75 — *Verdier* (fransk), 75 — *Verde* (ital.), 74 — *Hinsley* (engelsk.), 74 — *Dougherty* (amerik.), 74 — *Mercati* (ital.), 73 — *Cremonesi* (ital.), 73 — *Jorio* (ital.), 72 — *Dolci* (ital.), 72 — *Vidal y Barraquer* (spansk), 71 — *Goma y Tomas* (spansk), 70 — *Faulhaber* (tysk), 70 — *Salotti* (ital.), 69 — *Kaspar* (tsjekkosl.), 69 — *Gasparri* (ital.), 68 — *Marchetti-Selvaggiani* (ital.), 68 — *Schulte* (tysk), 68 — *Boetto* (ital.), 68 — *Ascalesi* (ital.), 67 —

Nasalli-Roca (ital.), 67 — *Mündelein* (amerik.), 67 — *Dalla Costa* (ital.), 67 — *Fumasoni-Bionde* (ital.), 67 — *Tedeschini* (ital.), 66 — *Suhard* (fransk), 65 — *Canali* (ital.), 65 — *Lavitrano* (ital.), 65 — *Van Roey* (belgier), 65 — *La Puma* (ital.), 65 — *Innitzer* (østerriker), 64 — *Rossi* (ital.), 63 — *Marmaggi* (ital.), 63 — *Fossati* (ital.), 63 — *Pellegrinetti* (ital.), 63 — *Pacelli* (ital.), 63 — *Caccia Dominione* (ital.), 62 — *Pizzardo* (ital.), 62 — *Maglione* (ital.), 62 — *Massimi* (ital.), 62 — *Tappouni* (syrier), 60 — *Copello* (argent.), 59 — *Gerlier* (fransk), 59 — *Schuster* (ital.), 59 — *Segura y Saenz* (spansk), 59 — *Hlond* (polsk), 58 — *Leme de Silveira Cintra* (brasilianer), 57 — *Villeneuve* (kanadier), 56 — *Seredy* (ungarer), 55 — *Liénart* (fransk), 56 — *Tisserant* (fransk), 55 — *Piazza* (ital.), 55 — *Goncalves-Cerejeira* (portugiser), 51.

Som Camerlengo har kardinalstatssekretær Pacelli overtatt forvaltningen av Kirkens anliggender til den nye pave er valgt. Han bistås av de tre fornemste kardinaler: Pignatelli di Belmonte, O'Connell og Caccia Dominioni.

Av disse er kardinalstatssekretær Eugenio Pacelli selv født 2. mars 1876 i Rom som sønn av en pavelig konsistorialadvokat. 1901 blev han kalt til det pavelige statssekretariat — 1901-1914 var han professor i kirkelig diplomati ved det pavelige akademi Nobile Ecclesiastici. 1914 blev han sekretær for kongregasjonen for de ekstraordinære kirkelige anliggender — 1917 utnevntes han til titulærerkebiskop av Sardinia og nuntius i München og 1920—29 var han nuntius i Berlin. 1929 blev han kardinal og statssekretær Gasparris etterfølger.

Kardinal Granito Pignatelli di Belmonte er som allerede sagt kuriens eldste medlem, født 1851 i Neapel. 1893 kom han i det pavelige statssekretariats tjeneste og representerte paven ved kong Georg V av Englands kroning. 1911 fikk han kardinalhatten og ved den 93 årige kardinal Vanutellis død i 1930 blev han kardinalkollegiets dekan. Som sådan er hans myndighet meget stor efter en paves død. Det er ham som mottar alle kondolanser og fører forsetet i den kardinalkommisjon som leder Kirkens midlertidige styre likesom det er han, som under konklavet er den ledende og spør den nye pave, om han mottar valget.

Kardinal William O'Connell er den eldste kardinalprest. Han er født 1859 i Lowell i U.S.A. 1901 blev han biskop av Portland, 1906 medlem av den pavelige misjon som efter Pius X's opdrag besøkte mikadoen av Japan. 1907 blev han erkebiskop av Boston og 1911 kardinal — han og kardinal di Belmonte er de to eneste nulevende kardinaler som har mottatt denne verdighet av Pius X. Av hensyn til den lange vei han har å reise for å nå konklavet og fordi han allerede to ganger er kommet for sent be-

stemte Pius XI at fremtidige konklaver blir utskutt til d. 15.—18. dag efter pavens død. Den gamle kardinal har denne gang for lengst bygnt sin reise idet han er fløiet til New York for å rekke frem til skibets avgang.

Kardinal Caccia Dominioni er kjent av de fleste romapilegrimer, da han ved alle offentlige audienser har sin faste plass til høire for den pavelige trone. Han er født i Milano 1877 og har vært medlem av de pavelige delegasjoner til de eukaristiske verdenskongresser i Sydney, Chicago og Buenos Aires. 1935 blev han kardinal. Som den fornemste kardinaldiakon har han retten til å krone den nyvalgte pave og overrekke ham Pallium, symbolet på den fulle pontifikalmyndighet. Likeledes tilkommer det ham æren til umiddelbart efter valget å forkynne navnet på den nye Kristi statholder fra Peterskirken ytre loggia.

I dansk «Politiken» leser vi følgende vakre lille stykke, datert Vatikanbyen onsdag 15. febr.:

Ingen biler må tute i Rom i øieblikket, så den spanske trapp, som engang var så støiende som noget jazzband, er nu så rolig som et bed av fioler (store fiolbunder er lagt på de sølvgrå trappetrin).

Inne i denne taushet syntes kardinal *Pacellis* navn å fly — *Pacelli* — *Dalla Costa* — jeg ser atter kardinalenes prosessjon fra i går — prosessjonen av menn, som kun kunde fanges i det øieblikk de passerte forbi, såvidt forskjellige av temperament, klokskap, energi, selvbeherskelse.

Det er på denne gruppe av menn alle øine i Rom idag er festnet og to tanker i umiddelbar forbindelse hermed. Først: på intet tidspunkt i nogen levende manns hukommelse har den romersk-katolske Kirke vært stillet overfor så mange problemer som nu. Og dernest: Pius XI var en stor mann.

Han var den jevne forstående Fader for sitt folk.

Men med sine kardinaler og med sin Kirke bak kardinalene var han en annen mann.

Han var streng. Han forventet absolutt lydighet. Han krevde, hvad han selv besatt: mot.

Det står nu klart da, da timene lenges siden begravelsen, hvor avgjørende viktig det er, at der utnevnes en ny og sterk pave, og hvor sterk en pave Pius XI var.

Han var en mann med et sterkt og blidt hjerte, en mann med jerndisiplin, en helgen som gikk med Gud.

En from romersk-katolsk sa til mig: Hvad vi må ha nu er en mann som Pius. Men ingen mann er som nogen annen mann!

Det er livets mirakel, at mønstret for menn aldri gjentas. I nærheten av Sakramentskapellet, hvor Pius lå på lit-deparade, så man kardinal *Pacelli*, stående tett ved og hviske bønner, mens tårene falt fra hans kinner. Hvorfor gråt han? For tapet av sin venn og sin fader. Men for mere enn det. For sin Kirkes problemer, fordi han og alle kardinalene er barn uten en fader. De er nu klar over, med større visshet enn nogen sinne at de ikke har nogen fører, ingen de kan stole på. Pius XI var fremfor alt et usedvanlig menneske med en karakter, hvis like ikke er lett å finne.

Dette er derfor det store dramatiske spørsmål og vil fortsette med å være det dramatiske spørsmål, inntil en ny pave er valgt — ikke som det ofte har vært før: hvem blir den nye pave, men snarere, hvem kommer for å føre oss og vakte oss og forsvare oss?

Intet gjennomsnittsmenneske vil kunne gjøre det. Han må være en helgen og en diplomat og meget modig. Hvor er denne mann?

Den første mars trer konklavet sammen. Og så dag for dag vil menneskemengden vente på røken på skorstenen på det Sikstinske kapell — så lenge røken er sort, har intet valg funnet sted — men en aften blir røken hvit: En ny pave er valgt! Men hvem? Hvem?

Blir han en mesterdiplomat eller en jevn helgen, som går med Gud, eller en politiker, eller en vennlig broder i form av en asketisk lærdommens mann?

Den gamle dosjekusk på sin trekasse under en falmet paraply ved Trevi-springvannet ropte mig an. Han tok mig op, mens taksabiler for forbi, og da jeg senere famlet efter mine penger, lente han sig fremetter og klappet sin gamle hest. Han var en gammel mann med gulnede kinner og giktplagede øine. Da han så op fra sin hest forekom det mig, at han sa (men mitt italiensk er meget middelmådig):

— Vi forsvinner snart, mig og min hest. Vi forsvinner alle sammen, selv paver.

Det er gått op for folk i Rom, at en stor mann er forsvunnet. Der er tomt i Rom.»

Av dagens post fra propagandakollegiet

Da budskapet kom —

I den stund da den sorte rand sluttet sig om noen av kirkehistoriens gyneste blad hvilte enu natten over Rom. Som vanlig gikk jeg til vinduet for å rulle persiennene op og som vanlig gled blikket over til Peterskirken og hen over fasaden med de pavelige gemakker. Selvfølgelig brant lyset i kardinalstatssekretærens arbeidsværelse — kardinal *Pacelli* kjenner ingen grense for sin arbeidskraft. Men blikket kunde ikke se hvad det i dette øieblikk skjedde bak murene derborte, skjønt den Hl. far var særlig meget i våre tanker. Aftenen før hadde innledet et triduum efter pavens mening — alvorlige ting forestod. Alle Italias biskoper var kalt til Rom. Det het sig at paven hadde arbeidet alle de forutgatte netter på en stor tale om tidens problemer —

Som vanlig inntar vi 230 studenter vårs frokost i stillhet — men det merkes snart at noe er på ferde. Først hvisket det oppe ved superiorenens bord — så opsnapper vi: «ryktet går den Hl. far» I stillhet forlater vi spisesalen og går til kapellet. Og så bringer vår åndelige veileder oss budskapet: Pave Pius XI utåndet i morges kl. 5.31. En helgen er død — en stor mann er nu historie. La oss sørge, ofre, be!»

Vi går hver til vårt. Det faller ingen inn å spørre om det er forelesninger idag.

Klokken er ikke halv otte enu — på Petersplassen er det intet spor til liv ut over det daglige. Menneskene dernede i grålysningen vet ikke enu det som er skjedd. Men vi studenter greier ikke lenge den kvelende stillhet. Vi samler oss i små grupper og drøfter sagte den storslåtte tale kardinal *Salotti* har holdt foregående aften. Kardinalen, Roms største taler, må ha visst at pavens liv ebbet ut — hans ord lød som en epilog til det: «Med jernsterk hånd har Pius XI styrt Kirken gjennom 17 år og han har aldri vært så ubøielig som nu i kveld —»

Tungt og klagende ringer den store klokke fra Peterskirken nu — dødsbudskapet sendes ut over den hellige stad.

Vi får tak i det sortkantede «Osservatore Romano» — to eller tre numre rekker ikke langt til 200 mann. Men så får vi lese det etter hvert — lese de vakre ord om en stor mann — — —

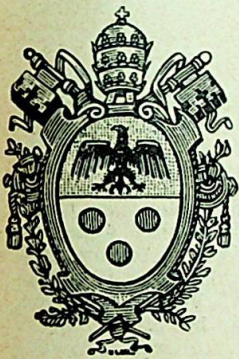
Hvor paven hviler.

Den Hl. fars siste ønske var å hvile i apostelfyrstens gravkapell, like ved siden av Pius X. Plassen er trang, her sover 42 paver sin siste søvn. Men hans ønske skal oppfylles og så hender det at dette den lærde paves siste ønske bringer ny landevinning for den videnskap han selv har tjent trofast og samtidig vært den mektige velynder for: da man hugger løs for å skaffe til veie en nisje for kisten støter man på et tomrum hvis gulv dannes av det uberørte jorddekke fra den første basilike. Det er stener fra selve Via Cornelia, som kommer til syne — stener som er kysset av Constantin og de store hellige paver — stener som Peter og Paulus har be-trådt —

Her hviler nu pave Pius XI —

Ivar Hansteen-Knuksen.

Det siste budskap

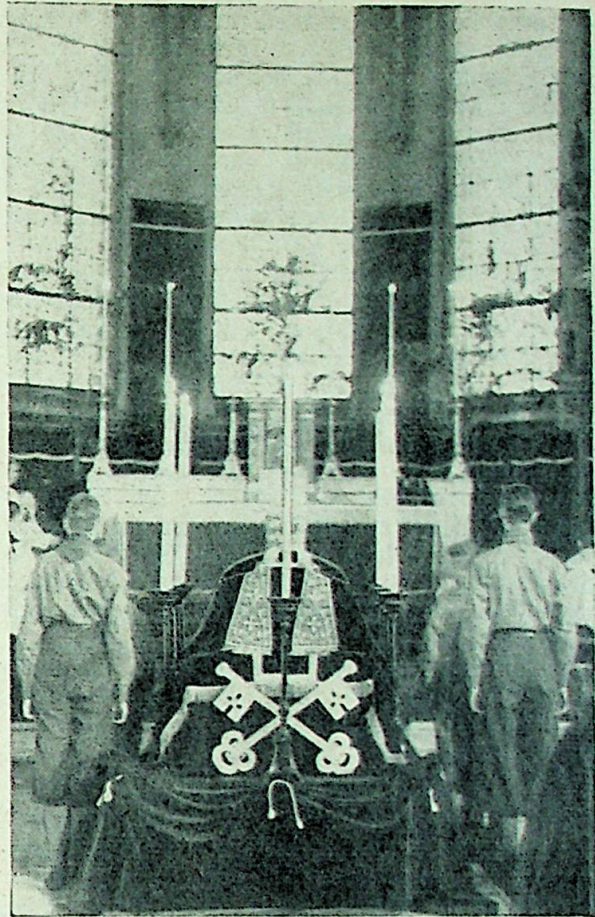
Aftenen før pave Pius XI's død offentliggjorde «Osservatore Romano» en apostolisk skrivelse fra den Hl. far til det filippinske episkopat. På en måte kan denne skrivelse derfor betraktes som paves åndelige testament og det ligger så meget desto mer vekt på den som ordene dreier sig om katolsk aksjon. Bl. a. skrives

deri at prestenes arbeid i våre dager ikke rekker langt nok frem på grunn av de mange angrep på deres personer. «Det er derfor nødvendig at legfolk tar del i hierarkiets apostolat. Legfolk må selv hjelpe med å formidle det overnaturlige liv til andre sjele og være med til å forsvare det.»

„Vi er alle blinde.“

Under en offentlig audiens for noen år siden fikk pave Pius XI, da han sin vane tro gikk gjennom rekkene for å hilse på de enkelte, øie på en blind gutt. Han stanset og løftet selv hendene med fiskerringen op til den blindes leber så han kunde kysse den. Da gutten i sin dype bevegelse begynte å gråte sa paven følgende ord til ham: «Min kjære — vi er alle blinde.»

«Osservatore Romano» forteller denne lille, men for den avdøde pave så karakteristiske episode og chefredaktøren grev Dalla Torre tilføier: «Vi er alle blinde og forgjebes søker vi nu å gjennomskue dødens hemmelighet. Men den Hl. Fars øiner er nu lukket op. Han ser nu den utilhyllede evige sannhet.

*Fra rekviemmessen i St. Olavskirken over paven.
(Billedet velvilligst overlatt oss av „Dagbladet.“)*

Det er som paves hender atter strekker sig vel-sigende utover hans barn og bekrefter forjettelsen om de blinde som skal bli seende.»

In memoriam.

Bjarne Johannessen.

Der er sorg iblandt oss her i Bergen, ti *Bjarne Johannessen* er vandret bort. Han sov stille hen 8. februar etter et langt og smertefullt sykeleie, og døden kom som en befrier etter årelange lidelser, som han hadde båret med enestående tålmodighet. I ham har St. Pauls menighet tapt et av sine aller beste medlemmer og Kirken en trofast og hengiven sønn.

Bjarne Johannessen tilhørte de mennesker som efterlater sig bare venner. Han var stillfarende og rolig av vesen, med stor tålmodighet i alle livets forhold, men med en vilje av stål og utpreget sans for realiteter. Dertil var han en ildsjel, den katolske sak helt hengiven, og han hadde grundige kunnskaper om alt vedrørende vår hellige kirke. Det var derfor ikke annet enn rimelig at han blev sterkt

benyttet i menighetslivet. — Som ung mann satt han en årrekke som styremedlem og som formann i Ynglingeforeningen. Senere fortsatte han årevis i samme virksomheter i St. Josefsforeningen. Han var medlem av menighetens syndikat, og stod i 7 år som formann i Olavsforbundets herværende avdeling, en oppgave han skjøttet med usvekket interesse, inntil han ifjor måtte frasi sig hvervet på grunn av sykdom. — Hans store hengivenhet for Kirkens anliggender har gitt sig et vakkert utslag av blivende verdi, idet han gjennom flere år har samlet stoff til en St. Pauls menighets historie. Denne hadde han ved sin død ført så godt som helt frem til de siste begivenheter i menigheten.

Han blev ingen gammel mann, bare henved 52 år, og skulde således efter menneskelig beregning enda hatt en lang arbeidsdag for sig. Men mennesket spår, Gud rår.

Begravelsen foregikk 14. februar fra St. Pauls kirken under meget stor deltagelse fra menighetens side, og fra personalet ved Tangens Gardinfabrikk, det firma hvor han i 35 år hadde vært ansatt som mønstertegner, de siste år dessuten som leder av tegnekontoret.

Minnet om hans bramfri vesen og noble karakter, hans trofaste vennskap og store hengivenhet for sin tro, vil leve i St. Pauls menighet.

R. I. P.

R. J.

Fru Marie Edler von der Planitz.

I den høie alder av 84 år avgikk fru von der Planitz ved døden torsdag 9. februar. I «Aftenposten» for 13. ds. skrives:

«Atter er en av vår bys gamle kjente skikkelser gått bort. Hun trådte aldri frem i det offentlige liv, men foretrakk å virke i stillhet. Hun var et utpreget familiemenneske, men alle de som hadde den lykke å kjenne henne vil huske henne som den hjertevarme og rike personlighet hun var.»

Fru von der Planitz var kun to år gammel da hun kom til Norge og har derfor alltid følt sig som norsk. Ganske ung ektet hun direktør Hans Edler von der Planitz, som avgikk ved døden i 1933, og de bosatte sig på Ljan. De kom derved til å tilhøre St. Hallvards menighet hvis trofaste støtter de blev — takket være det varme hjertelag som preget begge disse to høit kultiverte mennesker og deres vakre og gjestfrie hjem. For skolebarnene stod den årlige sommerutflukt til det naturskjønne sted som et eventyr de lenge i forveien gledet sig til og hvis forskjellige begivenheter de etterpå drøftet uker igjennem. Hele livet igjennem bevarte fru von der Planitz denne evne til å spre glede og lys om sig, og hennes sterke personlighet var for mange mennesker et holdepunkt i tilværelsen — hun var trofast mot alle hun hadde skjenket sin interesse og hennes godhet holdt mål med hennes trofasthet. Derfor vil hun nu bli minnet i kjærlighet og takknemlighet. —

R. I. P.

Fru Helene Corneliussen.

St. Pauls menighet, Bergen, er i løpet av et år blitt hjemsøkt som aldri før. Der hengår ikke lang tid

mellem dødsfallene. Bare en uke efter at Bjarne Johannessen var hensovet tapte menigheten ennu en av sine trofaste støtter, idet fru Helene Corneliussen avgikk ved døden. Med henne er en dyktig og opofrende husmor vandret bort, et menneske som aldri syntes hun fikk gjøre nok godt, og hvis hele liv var opfylt av hjelpsomhet og omsorg for andre. — I St. Elisabeth-foreningen var hun en ivrig og meget dyktig medlem inntil hun for nogen år siden, på grunn av sviktende helbred måtte opføre med aktiv deltagelse. — En langvarig og smertefull sykdom rev henne i altfor tidlig alder bort fra hennes familie. — Også hennes minne vil leve i St. Pauls menighet, ikke minst blandt alle dem av menigheten som gjennom årene stadig har vanket i familien Corneliussens gjestfri hjem.

R. I. P.

R. J.

Herhjemme —

Hs. høierverdighet biskopen, som på grunn av pavens død måtte avbryte sin reise, er nu atter avreist til Bergen. Post kan adresseres til den katolske prestegård, sammesteds. Biskopen vil være tilbake i Oslo til påske.

ORDENSUTNEVNELSE

Direktør Wilh. Rosasco er av den italienske regjering utnevnt til ridder av den italienske kroneorden.

TROMSØ. St. Olavs lokalforening Tromsø avholdt sin generalforsamling søndag den 29. januar. Formannen åpnet og beklaget det dårlige fremmøte, idet knapt halvparten av medlemmene var møtt frem. Han gikk straks over til dagsorden og leste årsberetningen for 1938. Foren. tallet pr. 31/12 33 medl., + 2 fra 1937. Styret har bestått av Kaare Krane, Th. Westbøe Jensen, fru Constanse Snarby, fru Jeanette Pettersen og Thorstein Pettersen. Styret har hatt 5 møter. Man har arbeidet med oprettelsen av en boksamling og samlet endel bøker og avsatt et lite beløp til dette. Der har vært arr. jule- og fastelavnsfester og noen medlems- og menighetsmøter, gjennemsnitl. fremmøte 33 medl. Forbundes småskrifter er utdelt. Nye vedtekter for foren. blev vedtatt på gen.fors. ifjor. Representant på Landsmøtet var P. Th. Rusche. Beretningen godkjent uten bemerkninger. — Regnskapet blev oplest og godkjent likeledes. Valg. Formann gjenvalgtes. Kasserer fru Agnes Jensen (ny), Th. Westbøe Jensen, fru Cecilie Hansen (ny), fru Beck (ny), suppleanter Per Bjerring, frk Venberg, frk. Jenny Jensen. — Formannen takket for tilliten, det gamle styre for samarbeid i året som gikk, og ønsket alt godt for fremtiden. Sognepresten på sin side takket formann og det gamle styret og Westbøe Jensen talte særlig for den avgitte kasserer fru Snarby som i 5 år har forvaltet kassen og kjøkkendepartementet, et stort arbeide særlig tatt i betraktning at fru Snarby ikke bor på Tromsø, og ved hver anledning må reise med ferje til byen. — Etterpå var det en del ordskifte i anledning menighetens årsutlodning.

K. K.

KRISTIANSAND S. «Sorgen og gleden de vandrer tilhøpe — lykke og ulykke ganger på rad» heter det i en gammel sang. Også her i Kristiansand har vi fått erfare sannheten av dette fedrenes visdomsord. Helligtrekongers søndag hadde St. Ansgars menighet en ualmindelig vellykket julefest i vårt store, nyoppussede festivitetslokale som er innredet i vårt tidligere kapell. For å bli kvitt elementer som bare viser sig ved fester, var det fra prekestolen blitt meddelt at de som ønsket å delta i festen, personlig måtte avhente sine adgangs-

tegn hos en av prestene. Det hjalp, og vi fikk en overlag hyggelig og stemningsfull fest. Av det rikholdige program skal især fremheves et lite skuespill som opfortes på vår nye scene — en overraskelse til sogneprestens navnedag og bekostet ved samarbeide mellom våre oftervillige St. Josefs-søstre og interesserte menighetslemmer. Stykket gjorde meg en lykke og innehaverne av hovedrollene, frk Marta Jensen og fru Edit Dahl, høstet veldig bifall. — Etter denne vellykkede menighetsfest blev så arbeidet gjenoptatt i våre to foreninger under de heldigste auspicer. Kort efter blev imidlertid menigheten opskaket av en sørgelig ulykke som også avisene har omtalt utførlig. I Vennesla, tre kvarters jernbanereise fra byen, bor en lykkelig liten familie, Reidar Karlson med hustru og tre barn, hvorav bare den yngste, en liten pike på 4 år for tiden var hjemme. En dag skulde fru Karlson sammen med sin lille datter besøke en nabo. Like før de gikk inn i huset kom der fra taket et veldig sne-ras som begrov mor og datter med et lag av flere meters høide. Heldigvis hadde husets frue været vidne til katastrofen, så man straks kunde gå i gang med utgravningsarbeidet og få telefonert efter læge. Fru Karlson fant man forholdsvis snart i stående stilling og i live, men lille Hedvig fant man først efter 25 minutters arbeide, og hun var forlengst død. Den uhyggelige tildragelse gjorde et veldig inntrykk, og familien var gjenstand for den største deltagelse fra nær og fjern. Allerede samme kveld kom vår sogneprest til stede og holdt en andakt ved den lilles bære til stor trøst for de sørgende foreldre, og gravferden som fant sted noen dager senere på Vennesla kirkegård med kapellanen, pastor Heiss som forretende prest, blev en gripende høitidelighet som gjorde et uforglemmelig inntrykk på den veldig sorgeskare. — Ikke mange uker efter var vår menighets to foreninger samlet til fest i anledning av vår høgyrde Biskops besøk. 26 voksne tok del i festen som bød på deklamasjon, taler, sang og bevertning. Sankt Ansgars-laget hadde sendt en av sine yngre krefter, hr. Rolf Endresen, i ilden. Hans fremføring av en versifisert velkomsthilsen blev mottatt med sterkt bifall og viste at mannforeningen som nu teller 13 medlemmer, har folk som med heder kan representere den når det gjelder. Det samme kunde konstateres ved den ypperlige tale som senere på kvelden blev holdt av Sankt Ansgars-lagets nyvalgte formann, hr. Ignaz Fiala. På Sankta Sunniva-lagets vegne blev velkomsthilsenen, som også var på vers, med vanlig bravur fremført av frk Marta Jensen. En særlig oppmerksomhet vakte det, da vårt sangkor sang vår nye salme, «Bønn for Biskopen» til den vakre, originale melodi. En slik salme har vi jo hittil savnet, og det gledet derfor vår overhyrde å se at vi har latt den mangfoldiggjøre i særtrykk og innklebe i våre salmebøker. Det samme skal nu skje med salmen «Bønn for Paven», så den kan tas i bruk når pavevalget er tilendebragt. Også til den har vi jo en særskilt komponert melodi. Også vår nye Sankt Olavs-salme blev for anledningen sunget, og Biskopen uttalte i en lengere anerkjennende tale også sin glede over vårt sangkors prestasjoner. Der var forresten hoi stemning under festen, og et kraftig bifall understreket det ønske vår sogneprest, mgr. Kjelstrup uttalte i sin tale at vi snart måtte få den glede å se Biskopen igjen i vår midte. Torsdag den 9. februar blev således en minneverdig dag for St. Ansgars menighet. Lite ante vi at vi dagen efter skulde få det triste budskap om vår hellige Fars død — et budskap som blev årsak til at vår høgyrde Biskop måtte avbryte sin reise til Vestlandet og vende hjem til Oslo.

Nemo.

HAUGESUND. Kanskje De kan avse litt plass til et lite livstegn fra Haugesund? — Det blir snart et år siden der stod noe i St. Olav fra oss her vest, og da der er flere av Deres lesere og mine venner som har besværet sig over at vi ikke lar høre fra oss, så tenkte jeg det var best å sende Dem noen linjer. — Jo, nu er det liv hos oss om dagen. — Har jeg fortalt at vi i Haugesund bryster oss over et foreningslokale som bærer det stolte navn «St. Olavs lokalet»? Jo, når man kommer til Haugesund og tar sørover den snart landskjente Haraldsgaten, (den er berømt for sin langstrakthet) og kommer så langt at man har passert centrum og ser vakre hageanlegg med pene hus innenfor, så vil man på venstre side snart finne en liten fordringsløs kirkebygning som ligger der så riktig

pent og innbydende på gatehjørnet. Stanser man så der (og det gjør nesten alle mennesker) og ser sig om, så finner man oppe ved enden av kirkeområdet, prestegården, og her over en dominerende inngangsdør på hjørnet pranger der med store bokstaver i gult på rød bunn «St. Olavslokalet». — Utenfor denne dør har der i disse dager vært store kø'er. Ja døren har virkelig vært beleiret av en forventningsfull skare bestående av det unge og yngste Haugesund som med beundringsverdige energi har utholdt alle en kø's mange gjenvordigheter. — Hvad er det som går for sig her da? Jo, ser De vi driver på med basaren vår, og den er blitt mer og mer populær efter hvert år. «Har du vore på katolikken?» har jeg mer enn en gang hørt ungene spørre hverandre, på den brede sjømannsaktige haugesunds-dialekten. — På søndag var det rent enorm tilstrømning. Da måtte våre små skuespillere lage ekstraforestilling for alle deres skyld som måtte stå igjen utenfor ved første opførelsen. Og de blev tålmodig stående og vente med tioringen klemt fast inne i votten inntil døren åpnedes for «annen bordsetning». — Ja, vi kan trygt påstå at hver dag er som en fest for både de som legger ned sine skillinger på basaren og for våre damer som tar imot. Der hersket en storartet stemning fra første dag og for vårt vedkommende er det jo gilt å vite at alle småskillingene kommer så såre vel med for vår kjære pastors mange og ofte uberegnede utgifter. Og så nærer vi et hemmelig håp om at der når det hele er gjort op skal bli et lite beløp tilovers til å sette av til vårt påbegynte orgelfond. Vårt astmatiske harmonium sukker så ofte efter aldershvilen at vi riktig av hjerte skulde ønske å få det satt på loftet. — Programmet for basaren består av barnekomedie vekslende med filmforestilling som også byr på «kulturelle» stykker som f. eks. «Norsk Hydro» i all sin herlighet. Barneskuespillerne fortjener særlig å nevnes. De er virkelig flinke, de går op i oppgavene med en beundringsverdige energi og et alvor som kanskje er særegent for barneskuespillere. Og det beste av alt er kanskje at de fleste av barna er ikke katolske. De kommer jo til pastor v. d. Vlugts «St. Olavs barnelag» som har møter med lysbilleder hver søndag eftermiddag, og så synes de vel at de har en viss berettigelse til å være med på basaren og. Det mangler ialfall ikke på skuespillere. Instruktøren, frk. Braarvig, har vist en enestående interesse og laget istand en virkelig god barneforestilling. — Vi tør også rose oss av mange vakre gjenstander. Våre damer har brukt foreningskveldene godt. Veggene i lokalet er helt dekket av herlige håndbroderte duker, puter og alleslags pene ting alt «handmade». Våre venner i byen blandt kjøpmennene har også husket oss med vakre ting så at der er almindelig beundring hos alle besøkende. Tombolaen beleires hele dagen fra klokken 5 eftermiddag av spillelysten ungdom. Idetheletatt hersker der et riktig markedsliv i St. Olavslokalet i disse dager. I neste nummer skal jeg fortelle om et interessant besøk vi har hatt.

O. Hanssen.

Oslo. Elisabethkongregasjonen har avholdt generalforsamling tirsdag den 7. februar. Først var det sedvanlige kirkelige møte i kapellet på St. Josephs Institutt, hvor preses pater Notenboom påbegynte en rekke foredrag om messeofferet for å bibringe oss en bedre forståelse av det centrale i vår katolske religion, som også bør være midtpunkt for vårt katolske liv. Derefter samedes man i klubblokalet hvor de dekkede bord vidnet om at det også blir tatt hensyn til våre materielle behov. Da de 36 fremmottede damer hadde tatt plass begynte preses generalforsamlingen med å lese en bønn. Så fikk sekretæren fru C. Litthauer ordet og leste op årsberetningen. Der er avholdt 7 ordinære møter med foredrag og selskkelig samvær, 1 farsfest, 1 patronatsfest, 1 festmøte og et ekstraordinært møte på Jesu Hjerteresten. 26., 27. og 28. oktober avholdtes retrett under ledelse av dominikanerpater Le Breton. Styret har bestått av preses pater Notenboom, fru V. Carlsen prefekt, fru J. Hansen viceprefekt, fru Røstad kasserer, fru C. Litthauer, sekretær, og fru Maurtvedt. Fruene A. Hansen og Henriksen var suppleanter. Da ingen hadde noe å bemerke til årsberetningen, leste fru Røstad op regnskapet, revidert av fru A. Bonnevie. Fru Maurtvedt kunde av personlige grunner ikke fortsette som styremedlem og hadde bedt sig fritatt. Første suppleant fru A. Hansen rykket op og istedenfor henne blev fru Arntzen valgt som suppleant. Det viste sig å være stemning for å ha

litt underholdning på møtene. Prefekten takket for att støtte hun hadde fått av styret og alle medlemmer og stolte på fortsatt godt samarbeid. Preses pekte på at «adel forplikter» og avsluttet med bønn.

C. L.

Stabekk ledd av St. Olavs Forbund hadde sitt første møte i år 9. ds. Vi hadde vært så heldig å få herr Arne Lae til å kåsere om Speiderliv i inn- og utland, og forsamlingen var ganske stor da formannen, herr Wasler, ønsket velkommen. — Ledsaget av festlige lysbilleder tok så herr Lae oss med

fra speiderleirer her hjemme til de store jamboréer i andre land, Sverige, Danmark, Nederland, England o.s.v. Den store jamboré i Liverpool talte ikke ferre enn 50 000 speidere fra 71 land. Der var gutter fra Japan og Indien, Afrika og Amerika, ja fra hele jorden. Og alle hadde noe å lære av hverandre. Foredragsholderen fremholdt også den store betydning for aktivt fredsarbeide dette er, at ungdom fra alle nasjoner møtes på denne måte. — Senere på aftenen underholdt speiderne med lek og sang akkompagnert av pater Boers. Til slutt: den vakre speiderbønn og speiderhilsen.

B. S.

Fastemandat

for tiden fra askeonsdag 1939 til samme dag 1940. Efter de særlige fullmakter for Oslo Apostoliske Vikariat som den hellige Fader har overdradd mig, fastsettes følgende:

- I. Den påbudte faste skal holdes alle dager i *de firti dagers faste* — undtatt er søndagene —. Dessuten skal den holdes på *kvatemberdagene* og *vigiliedagene* før pinse, før *Marias optagelse*, før *Allehelgensfest* og før *jul*. Forpliktet til å faste på disse dager er alle fra de har fylt 21 til de har fylt 59 år. Fastebudet tillater et par stykker brød om morgenen, et fullstendig måltid til middag og et mindre måltid om kvelden. De to siste måltider kan byttes om.
 - II. *Abstinensbudet* forplikter alle som har fylt 7 år, til å avholde sig helt fra *kjøttmat*. Dette bud gjelder for alle *fredager* i året, *askeonsdag*, *påskelørdag*, *alle kvatemberdager* og de *vigiliedager* som er nevnt ovenfor. Ellers er *kjøttmat* tillatt; men på de befalte fastedager må de som er forpliktet til å faste, bare spise kjøtt *en* gang om dagen, til hovedmåltidet. Det er tillatt på alle abstinensdager å nyte kjøtt supper og å bruke fleisk, fett eller blod *ved tillagning* av mat når kjøtt enten slett ikke eller bare i ringe mengde inneholdes i dem. Påskelørdag slutter både faste og abstinens kl. 12 middag. Alle dispenseres fra abstinensbudet bededag, fredag 3. november. I vårt Vikariat blir også alle dispensert både fra faste og abstinens julaften fra kl. 12 middag av.
 - III. Tillatelse til å spise kjøtt på abstinensdagene med undtagelse av *Langfredag* gis: 1) til alle som pleier å få sin mat på spisesteder utenfor hjemmet eller hos ikke-katolikker; 2) til dem som er innbudte gjester hos ikke-katolikker; 3) til medlemmer og tjenere av en husstand hvor far eller mor ikke er katolikker; 4) til syke og rekonvalesenter.
 - IV. Alle sogneprester har myndighet til å dispensere *enkelte troende* fra faste- og abstinensbudet av viktige grunner, når ikke bare sanseligheten forlanger det. Alle andre skriftefedre som er godkjent av oss, meddeles herved samme myndighet. De troende kan henvende sig til sin sogneprest eller sin skriftefar for å få nærmere opplysninger om fastebudet, f. eks. om ombytning av frokost og aftensmåltid.
 - V. Fordi faste- og abstinensbudet er blitt meget mindre strengt enn det oprinnelig var, skal *alle troende som er i stand til det*, i fastetiden legge en *almisse*, avpasset efter deres økonomiske forhold, i de bøsser som i dette øiemed skal settes op i alle kirker og offentlige kapeller, med påskrift: «*Fastealmitter*». Disse fastealmitter som skal nyttes til beste for våre kirkelige institusjoner, skal sendes til det *Apostoliske Vikariat*. Den som ikke er i stand til å gi en slik almisse, skal be den smertefulle rosekrans på søndagene i fastetiden for Kirkens anliggender.
 - VI. I de såkalte *lukkede tider*, d. e. fra og med *askeonsdag* til og med *påskefesten* og fra og med *første adventssøndag* til og med *julefesten*, må det ikke holdes høitidelige brylluper. I *selve faste- og adventstiden* skal de troende overhode avholde sig fra *dans og andre stoiende offentlige forlystelser*.
 - VII. Tiden til å oppfylle Kirkens bud om *påskerkommunionen* fastsettes til tiden fra *Palme-søndag* til og med *Treenighetsfest*.
- Dette fastemandat skal leses op i alle kirker og offentlige kapeller søndag Quinquagesima.
- Gitt i Oslo, 25. januar 1939.
- † *Jacob Mang ers.*
Apostolisk Vikar. Biskop av Selja.
-
- Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.
-
- Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.